

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕

ดนตรีคือชีวิต

เรื่อง ความหมายของดนตรี
และองค์ประกอบของดนตรี

สาระการเรียนรู้

๑. ความหมายของดนตรี

๒. องค์ประกอบของดนตรี

ความหมายของดนตรี

ดนตรี ตามความหมาย พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ หมายถึง เสียงที่ประกอบกันเป็นทำนองเพลง เครื่องบรรเลงซึ่งมีเสียงดังทำให้รู้สึกเพลิดเพลินหรือเกิดอารมณ์รัก โศก หรือรื่นเริง

ความเป็นมาของดนตรี

ดนตรีเกิดขึ้นมาพร้อมกับมนุษย์ ในยุคแรกมีการร้องรำตามธรรมชาติเพื่อแสดงความรู้สึกต่าง ๆ รู้จักการปรบมือตีเกราะเคาะไม้ การกระทำเหล่านี้ล้วนเป็นต้นกำเนิดดนตรี

ชาวป่าแอฟริกาใช้การตีกลองเพื่อส่งข่าวสาร

ที่มา : <http://kanchanapisek.or.th>

“

เรามีเพลงประเภทต่าง ๆ เช่น เพลงพื้นเมือง เพลงลูกทุ่ง หรือ เพลงคลาสสิก ดนตรีหรือบทเพลงดังกล่าวนี้ ทำให้ผู้ฟังมีชีวิตชีวา สนุกสนานและเกิดอารมณ์ความรู้สึกต่าง ๆ รวมไปถึงเพลงปลุกใจให้ ประชาชนเกิดความรักชาติ รักบ้านเกิดเมืองนอนของตนเอง

หรือจะเป็นเพลงเห่กล่อม (cradle song) ที่มีในทุกเชื้อชาติทุก ภาษา แม้แต่เสียงธรรมชาติต่าง ๆ เช่น เสียงนกร้อง เสียงน้ำตก เสียง คลื่น หากได้ฟังเพลงแล้วเกิดความสุขก็ถือว่าเสียงเหล่านี้คือเสียงของ ดนตรีชนิดหนึ่งด้วยเช่นกัน

”

จังหวะ (Rhythm)

ทำนอง (Melody)

เสียงประสาน
(Harmony)

องค์ประกอบของดนตรี

รูปแบบ (Form)

สีลันของเสียง (Tone Color)

องค์ประกอบของดนตรี

จังหวะ (Rhythm) คือ การ
จัดเรียงของเสียงและความเงียบ ซึ่งมี
ความสั้นยาวต่างกัน กำหนดโดย
จังหวะตบ (Beat) หรือจังหวะที่สม่ำเสมอ

นอกจากนั้นแล้วจังหวะของดนตรียังมี
ทั้งจังหวะที่เน้นหนักหรือเบา สั้นหรือยาว
ซึ่งอัตราจังหวะต่าง ๆ นี้จะให้ความรู้สึก
และอารมณ์เพลงที่ต่างกันด้วย

องค์ประกอบของดนตรี

ทำนอง (Melody) คือ เสียงที่จัดให้เข้ากับจังหวะ เป็นระดับเสียงสูงหรือต่ำต่อเนื่องกันไปตามแนวนอน ทำนองมีหลากหลายลักษณะต่างกันไป คล้ายกับภาษาพูด

ทำนอง จึงเป็นภาษาดนตรีที่ประกอบเป็นประโยคเพื่อถ่ายทอดความคิดของผู้ประพันธ์ดนตรี ดังนั้น การที่จะทำความเข้าใจบทเพลงจะต้องจำได้ว่าทำนอง มีลักษณะอย่างไร

องค์ประกอบของดนตรี

เสียงประสาน (Harmony)

คือ องค์ประกอบของดนตรีที่
เกิดจากการผสมผสานของ
เสียงที่มากกว่า ๑ เสียงที่
เกิดขึ้นในขณะเดียวกัน

องค์ประกอบของดนตรี

รูปแบบ (Form) รูปแบบของเพลง เป็นโครงสร้างที่ทำให้ดนตรีมีความหมายในลักษณะของเสียงกับเวลา รูปแบบช่วยทำให้ดนตรีมีความต่อเนื่องสัมพันธ์ และทำให้มีความเป็นหนึ่ง

รูปแบบ อาจประกอบไปด้วยทำนองหลัก ทำนองรอง มีความสั้นยาวที่ต่างกัน มีการซ้ำทำนองหลักและทำนองรองซึ่งจะแตกต่างกันออกไปแล้วแต่บทเพลง

องค์ประกอบของดนตรี

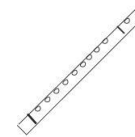
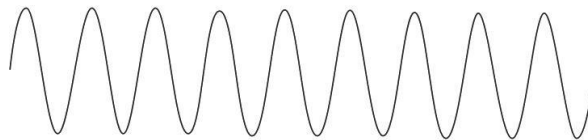

สีทันของเสียง (Tone Color)

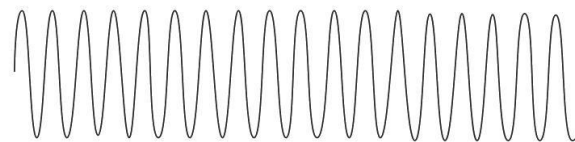
คือ คุณสมบัติของเสียงเครื่องดนตรี รวมทั้งเสียงร้องของมนุษย์ ซึ่งมีความแตกต่างกันออกไป เช่น เสียงของไวโอลิน จะแตกต่างจาก เสียงเปียโน หรือทรมเป็ต

เกร็ดความรู้

- **ระดับเสียง (Pitch)** หมายถึง ระดับความสูง-ต่ำของเสียง
- สิ่งที่ทำให้เสียงแต่ละเสียงสูง-ต่ำแตกต่างกันนั้น ขึ้นอยู่กับ **ความเร็วในการสั่นสะเทือนของวัตถุ** วัตถุที่สั่นเร็ว เสียงจะสูงกว่าวัตถุที่สั่นช้า โดยจะมีหน่วยวัดความถี่ของการสั่นสะเทือนเป็นระบบต่อวินาที หรือเฮิรตซ์ (Hertz)

เสียงทุ้ม (เสียงต่ำ): ความถี่ต่ำ-การสั่นสะเทือนช้า

เสียงแหลม (เสียงสูง): ความถี่สูง-การสั่นสะเทือนเร็ว

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕

ดนตรีคือชีวิต

เรื่อง วัฒนธรรมกับความเชื่อ
ที่มีต่อดนตรี

วัฒนธรรมของกรีกโบราณ

วัฒนธรรมของกรีกโบราณ เชื่อว่าบุคคลที่ทำหน้าที่ขับร้องและบรรเลงเครื่องดนตรีเพื่อขับกล่อมผู้คนหรือที่เรียกว่า **“มินสเตริล (Minstrel)”** เป็นผู้ที่พระเจ้ามีความโปรดปรานและถือเป็นทูตสวรรค์ทำหน้าที่ถ่ายทอดคำสั่งสอนของพระเจ้าในรูปแบบของการขับร้องและการบรรเลงเครื่องดนตรี

ภาพวาดชาวกรีกโบราณเล่นดนตรีประกอบการร้องเพลง

ที่มา : <http://writer.dek-d.com>

วัฒนธรมของชาวยิวโบราณ

วัฒนธรมของชาวยิวโบราณ เชื่อว่า “**จูบาล (Jubal)**” ซึ่งเป็น
ทายาทของอาดัมผู้ซึ่งเป็นมนุษย์คนแรกของโลก และเป็นผู้ที่สร้าง
เครื่องดนตรีประเภทดีดชนิดหนึ่งขึ้นมา คือ **พิณฮาร์ป (Harp)**
เพื่อใช้ในการบรรเลง

วัฒนธรรมของชาวจีน

ที่มา : <https://musicnun.wordpress.com>

วัฒนธรรมของชาวจีน เชื่อว่าบันไดเสียงหรือทำนองเพลงของชาวจีนได้มาจากการเลียนแบบเสียงร้องของหงส์

ชาวจีนบรรเลงดนตรีที่มีทำนองเป็นเอกลักษณ์เฉพาะซึ่งเชื่อกันว่ามีต้นแบบเสียงมาจากหงส์

ภาคกลาง

ภาคเหนือ

วัฒนธรรมของคนไทย

ภาคอีสาน

ภาคใต้

วัฒนธรรมของคนไทยภาคกลาง

วัฒนธรรมของคนไทยภาคกลาง เชื่อว่าเพลงหน้าพาทย์ที่บรรเลงด้วยวงปี่พาทย์ของไทยเป็นเพลงศักดิ์สิทธิ์สามารถใช้เป็นเพลงอัญเชิญเทพและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ให้มายังมณฑลพิธีได้ เป็นต้น

วัฒนธรรมของคนไทยภาคเหนือ

วัฒนธรรมของคนไทยภาคเหนือ เชื่อว่า **เสียงกลองและขลุ่ย** เป็นเสียงที่ศักดิ์สิทธิ์ใช้ตีเพื่อประกอบพิธีศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ เช่น แห่พระพุทธรูป แห่งานปอยหลวง (งานบุญใหญ่) เป็นต้น

วัฒนธรรมของคนไทยภาคอีสาน

วัฒนธรรมของคนไทยภาคอีสาน เชื่อว่าเสียงแคนสามารถติดต่อสื่อสารกับเทพบนสวรรค์ โดยเปรียบแคนเป็นเสมือนม้าให้เทพใช้เดินทางลงมายังสถานประกอบพิธีในการล่า (ขั้บร้อง) เพื่อรักษาโรคต่าง ๆ

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕

ดนตรีคือชีวิต

เรื่อง ความสำคัญของดนตรี
ต่อสังคม

ด้านการศึกษา

ด้านการกีฬา

ความสำคัญของดนตรีต่อสังคม

ด้านการแพทย์

ด้านอื่น ๆ

ด้านการศึกษา

การฟังเสียงดนตรี ช่วยกระตุ้นการทำงาน
ของสมอง การนำเสียงดนตรีมาใช้ประกอบใน
การเรียนการสอน แบบสร้างสรรค์ทางศิลปะ
ได้ผลออกมาว่า เสียงดนตรีสามารถส่งเสริม
พัฒนาการทางอารมณ์ เสริมสร้างความคิด ช่วย
กระตุ้นให้มีการแสดงออกในทางสร้างสรรค์
ส่งเสริมให้มีความสัมพันธ์ระหว่างประสาทหู
กล้ามเนื้อมือ ให้สอดคล้องกับการใช้ความคิดและ
สามารถผ่อนคลายความตึงเครียด

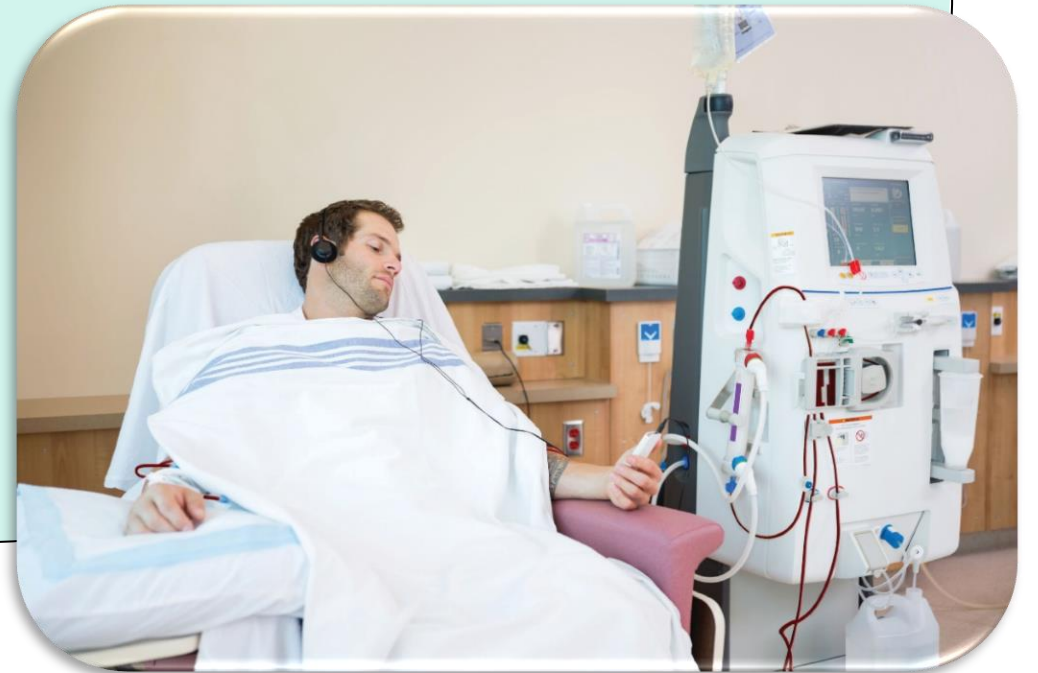
การจัดการเรียนการสอนในวิชาดนตรี

ด้านการแพทย์

ในทางการแพทย์มีการใช้เสียงดนตรีเข้ามามีส่วนร่วมในการรักษาหรือที่เราเรียกว่า **“ดนตรีบำบัด”** ท่วงทำนองของเสียงเพลงที่นุ่มนวลจะทำให้ผู้ป่วยผ่อนคลาย และยังช่วยให้ระบบหายใจและระบบย่อยอาหารดีขึ้น

ในปัจจุบันยังมีการใช้เสียงดนตรีกระตุ้นทารกในครรภ์มารดาผลปรากฏว่าเด็กในครรภ์เมื่อได้ฟังเสียงดนตรี จะมีปฏิกิริยาตอบรับกับเสียงเพลงเป็นอย่างดี

การใช้เสียงดนตรีกับด้านการแพทย์บำบัด

ด้านการกีฬา

มีการใช้เสียงเพลงหรือดนตรี เพื่อประกอบกิจกรรมกีฬา ในหลาย ๆ ชนิด เช่น กีฬายิมนาสติก จะใช้เสียงเพลงประกอบการแข่งขัน เพื่อเสริมลีลาของนักยิมนาสติก ให้เกิดความสวยงามมากยิ่งขึ้น หรือการใช้จังหวะ สนุกสนานเพื่อประกอบการเต้นแอโรบิค เป็นต้น

ด้านอื่น ๆ

๑

ปลูกเร้าอารมณ์ให้เกิด
ความรักความสามัคคีใน
หมู่คณะ

๒

เพื่อให้เกิดความเข้มแข็ง
มีระเบียบ

๓

สื่ออารมณ์ความรู้สึกที่
ร่าเริงเบิกบาน สนุกสนานใน
งานเลี้ยงสังสรรค์ต่าง ๆ

๔

สร้างงาน
สร้างอาชีพ

สาระการเรียนรู้

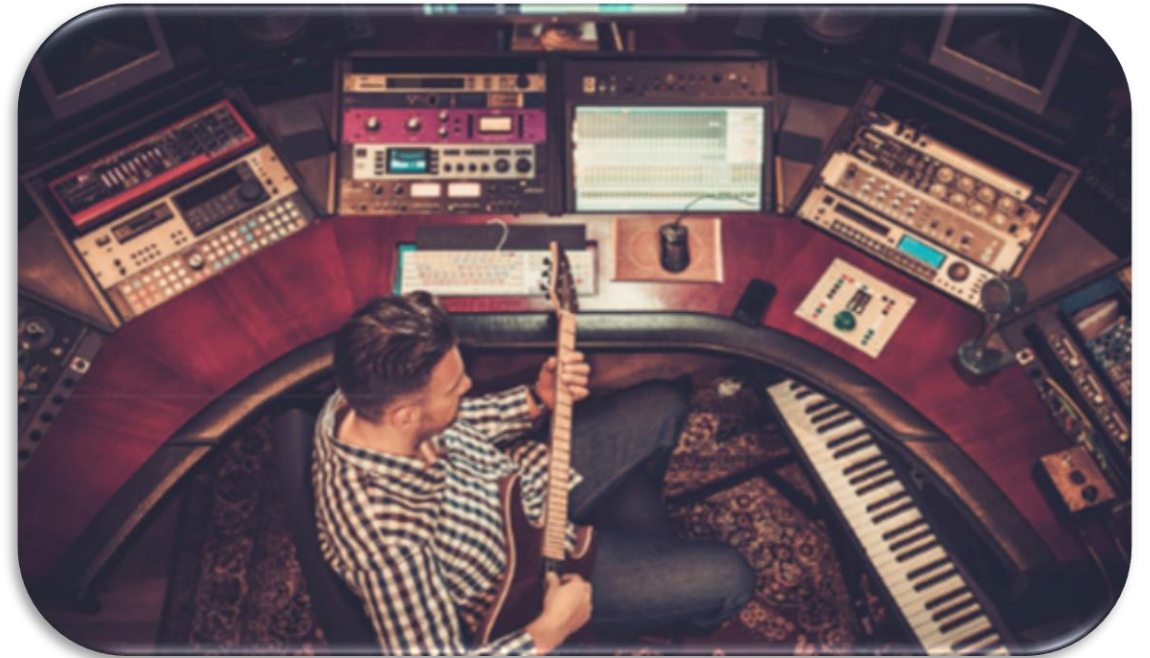

๕.เทคโนโลยีกับ
การสร้างสรรค้งานดนตรี

เทคโนโลยีทางด้านดนตรี

เทคโนโลยีทางด้านดนตรี หมายถึงรูปแบบทั้งหมดของเทคโนโลยีทางด้านดนตรีที่เกี่ยวข้องกับการใช้อุปกรณ์ทางด้านอิเล็กทรอนิกส์และซอฟต์แวร์ต่าง ๆ เพื่อความสะดวกในการใช้งานดนตรี

นอกจากนี้เทคโนโลยีทางด้านดนตรียังรวมถึงการใช้เทคนิคต่าง ๆ ทางวิทยาศาสตร์ เพื่อความเข้าใจในเรื่องของเสียงดนตรี เช่น อะคูสติกดีไซน์ การทำโปรแกรมทางดนตรี จิตวิทยาดนตรี เป็นต้น

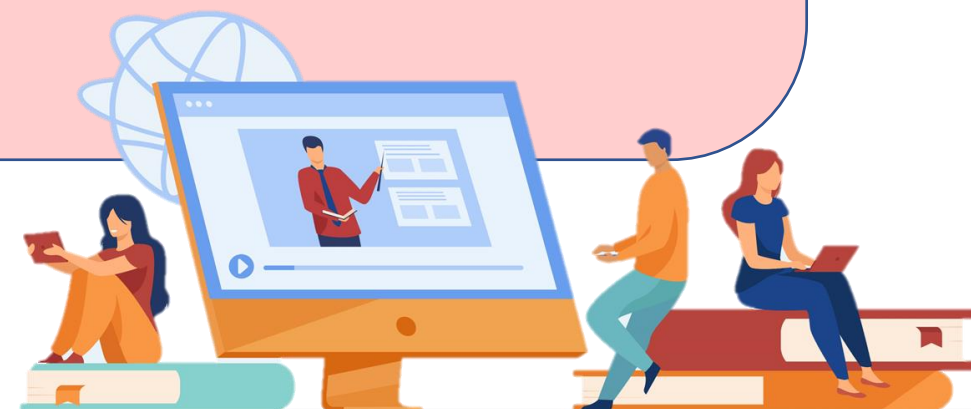

การทำโปรแกรมทางดนตรี
(Music Programming)

เทคโนโลยีทางด้านดนตรี

ความเจริญทางด้านเทคโนโลยีนี้เองที่มีส่วนช่วยให้ดนตรีมีการพัฒนา ก้าวหน้าขึ้นไปเรื่อย ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษาเรียนรู้ และด้านงาน อุตสาหกรรมเกี่ยวกับดนตรี

เคล็ดลับหรือความรู้ด้านดนตรีได้ถูกบันทึก เก็บไว้ในสื่อ (Media) ในรูปแบบ ต่าง ๆ เช่น วีดิทัศน์หรือวิดีโอ CD VCD DVD ทำให้สามารถเห็นทั้งภาพและเสียง ได้อย่างครบถ้วนและสมบูรณ์

ด้านการเรียนการสอน

การอนุรักษ์ เผยแพร่

การใช้ประโยชน์จากสื่อดนตรี

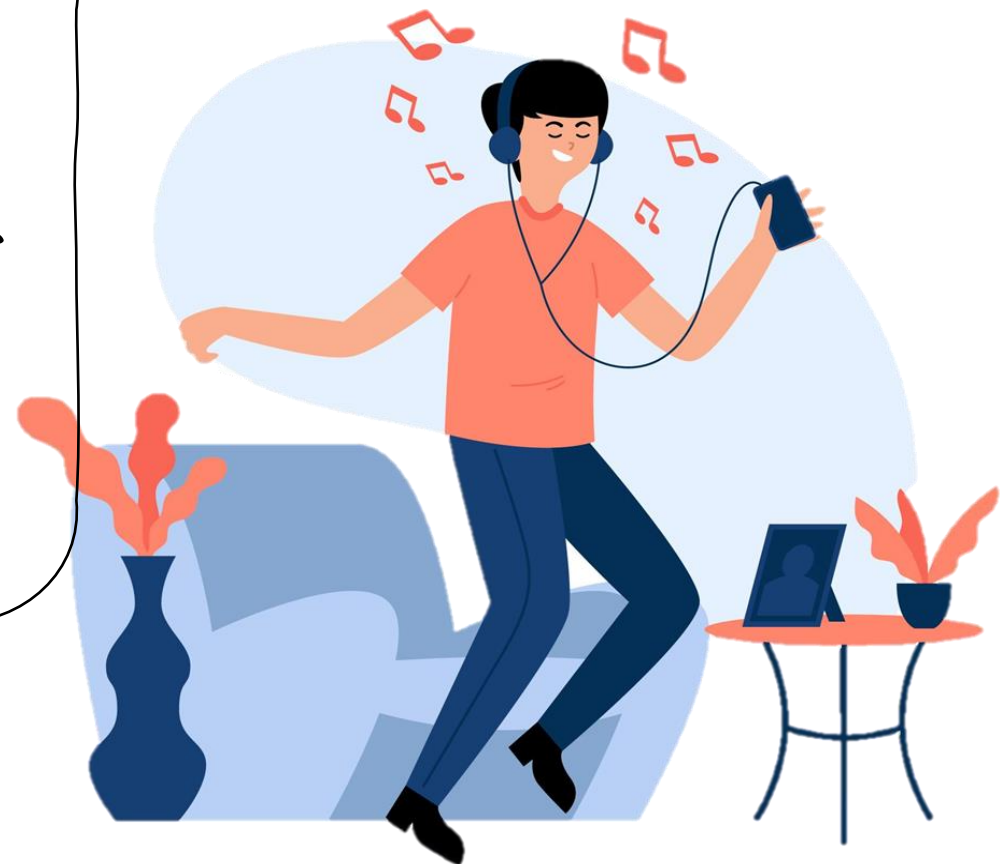
ด้านธุรกิจบันเทิง

ด้านธุรกิจโทรศัพท์

เทคโนโลยีทางด้านดนตรี

ในปัจจุบันเราจะพบว่ามีศิลปิน นักร้องนักดนตรีรุ่นใหม่ ที่มีความสามารถเกิดขึ้นมากมาย เกิดการแข่งขันที่สูงขึ้น ผลที่ตามมาคือ **เกิดการสร้างงานดนตรีที่แปลกใหม่ หลากหลาย รูปแบบและมีคุณภาพ**

เทคโนโลยีทางด้านดนตรี

ด้านการประพันธ์เพลง มีเทคโนโลยีเข้ามาอำนวยความสะดวกมากขึ้น โดยมีการสร้างโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำหรับนักประพันธ์เพลง เช่น Cakewalk, Sibelius ฯลฯ ซึ่งโปรแกรมต่าง ๆ เหล่านี้ สามารถสร้างผลงานเพลง และบันทึกเสียงต่างๆ ที่ต้องการด้วยระบบดิจิทัล (Digital) และสามารถแปลงสัญญาณดิจิทัลออกมาในรูปแบบของตัวโน้ตและคอร์ด (Chord) ที่จัดเรียงกันในรูปแบบของสกอร์เพลง (Score) อีกทั้งยังสามารถปรับเปลี่ยนคีย์เพลงหรือบันไดเสียง รวมถึงปรับจังหวะซ้ำเร็วได้ตามต้องการ

ที่มา : <http://siammelodies.com>